

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/198639,Oddalismy-hold-zamordowanym-mieszkancom-i-opiekunom-bunkra-Krysia.html>
30.04.2024, 03:39

Oddaliśmy hołd zamordowanym mieszkańcom i opiekunom bunkra „Krysia”

7 marca 2024 roku w Warszawie dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, złożył kwiaty pod tablicą upamiętniającą rodzinę Wolskich, którzy w czasie II wojny światowej w podziemnym bunkrze ukrywali kilkadziesiąt osób narodowości żydowskiej.

Oddaliśmy hołd zamordowanym mieszkańcom i opiekunom bunkra „Krysia” – Warszawa, 7 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Oddaliśmy hołd zamordowanym mieszkańcom i opiekunom bunkra „Krysia” – Warszawa, 7 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Oddaliśmy hołd zamordowanym mieszkańcom i opiekunom bunkra „Krysia” – Warszawa, 7 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Warszawski ogrodnik, Mieczysław Wolski wraz z rodziną – matką Małgorzatą, siostrami:

Haliną, Wandą oraz siostrzeńcem Januszem Wysockim w latach 1942–44 niósł pomoc uciekinierom z warszawskiego getta, ukrywającym się przed niemieckim okupantem. W pomoc zaangażowane były również zamężne siostry Wolskiego: Leokadia Borowiakowa, Eugenia Warnocka i Maria Czekajewska. Mieczysław, Małgorzata, Halina i Wanda Wolscy oraz Janusz Wysocki 4 czerwca 1989 r. zostali odznaczeni medalem Sprawiedliwych wśród Narodów Świata.

W wybudowanym pod szklarnią schronie, przy ul. Grójeckiej 77, ukrywało się 38 obywateli polskich narodowości żydowskiej, wśród nich wybitny historyk dr Emanuel Ringelblum z żoną Judytą i nastoletnim synem. Ringelblum, w ramach utworzonej przez siebie grupy „Oneg Szabat”, zainicjował utworzenie konspiracyjnego archiwum, dokumentującego wszelkie aspekty życia polskich Żydów pod okupacją niemiecką. Tzw. Archiwum Ringelbluma, czyli Podziemne Archiwum Getta Warszawy, jest jednym z najważniejszych zbiorów dokumentujących Zagładę polskich Żydów.

Utworzona przez Wolskich kryjówka, zwana „Krysią”, była zaopatrzona w prycze, kuchnię, prąd i bieżącą wodę. Mieczysław Wolski założył także sklep spożywczy, by bez zwracania uwagi móc wyżywić kilkudziesięciu swoich podopiecznych.

Na skutek donosu 7 marca 1944 r. Niemcy znaleźli schron i aresztowali wszystkich ukrywających się w nim Żydów, a także Mieczysława Wolskiego i Janusza Wysockiego. Wszyscy zostali zabici w kilka dni później, prawdopodobnie w ruinach getta.

Dziś na ścianie 10-piętrowego bloku mieszkalnego, wybudowanego na terenie dawnego ogrodu Wolskich, znajduje się odsłonięta 27 kwietnia 1990 r. tablica z napisem:

*W tym miejscu znajdowała się ziemianka,
w której rodzina Wolskich, miejscowych ogrodników,
ukrywała w latach 1942–1944
ok. 40 Żydów, uciekinierów z getta warszawskiego,
wśród nich znanego historyka dr. Emanuela Ringelbluma,
badacza dziejów Żydów polskich, organizatora tajnego archiwum Getta.
W marcu 1944 roku po ujawnieniu ziemianki,
hitlerowcy wymordowali
wszystkich ukrywających się w niej Żydów oraz ich opiekunów*